

Regelink
Ecologie & Landschap

Onderzoek beschermde soorten

MPO terrein, Oosterhout

In het kader van de Flora- en faunawet

definitief

In opdracht van: Stichting Thuisvester

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	P. Twisk
In opdracht van	Stichting Thuisvester
Naam opdrachtgever	A. Posset
Rapportnummer	RA13071-03
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	15 september 2014
Aantal pagina's	39
Collegiale toets	T.P. Molenaar
Wijze van citeren	Twisk, P. , 2014. Onderzoek beschermde soorten MPO terrein, Oosterhout. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA13071-03, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vaatplanten.....	9
2.2 Amfibieën.....	9
2.3 Reptielen.....	9
2.4 Vleermuizen.....	10
2.5 Steenmarter.....	10
2.6 Volledigheid inventarisatie.....	11
3 Omschrijving plangebied.....	13
4 Resultaten.....	14
4.1 Per soort.....	14
4.2 Per functie.....	15
5 Ingreep.....	18
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	20
6.1 Effecten.....	20
6.2 Resultaten toetsing.....	20
7 Conclusies en aanbevelingen.....	22
7.1 Conclusies.....	22
7.2 Aanbevelingen.....	22
8 Bronnen.....	25
8.1 Literatuur.....	25
8.2 Websites.....	25
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied.....	27
Bijlage 2 Verspreidingskaarten.....	30
Bijlage 3 Flora- en faunawet.....	33
A. Verbodsbepalingen.....	33
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	34
C. Gedragscodes.....	35
Bijlage 4 Definities.....	37

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Stichting Thuisvester is van plan om voor het plangebied Molenstraat en MPO-terrein Oosterhout een bestemmingsplan op te stellen.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (Backx & Twisk, 2013) blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde soorten voorkomen. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Stichting Thuisvester in het plangebied onderzoek naar beschermde soorten uitgevoerd. De inventarisatie was voornamelijk gericht op het plangebied. Omdat te verwachten is dat de groenstrook ten noordwesten van het plangebied en het nabijgelegen deel van het Wilhelminakanaal invloed zouden kunnen ondervinden van de ingreep is ook daar enige aandacht aan geschonken.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Komen steenmarter (*Martes foina*) en andere beschermde soorten vaatplanten, amfibieën, reptielen en vleermuizen voor in het plangebied?
- Zo ja, welke functies heeft het plangebied voor deze soorten?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige beschermde soorten en getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 14 mei, 31 mei, 7 juni, 1 juli, 11 september, 16 september en 30 september 2013 is het plangebied MPO terrein, Oosterhout, geïnventariseerd op de aanwezigheid van steenmarter, amfibieën, reptielen, vaatplanten en vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de betreffende soortgroepen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Naam medewerker	Weersomstandigheden
14-05-13	ochtend	Reptielen, sporen	P. Twisk	10 °C, Licht bewolkt, Droog, 3 Bft
14-05-13	avond	Amfibieën	P. Twisk	9 °C, Zwaar bewolkt, Motregen, 1 Bft
31-05-13	ochtend	Vaatplanten, reptielen	T.P. Molenaar	18 °C, Helder, Droog, 1 Bft
07-06-13	ochtend	Amfibieën, Bat-detector	P. Twisk	18°C, Onbewolkt, Droog, 1 Bft.
01-07-13	avond	Bat-detector, amfibieën	P. Twisk	18°C, Licht bewolkt, Droog, 1 Bft.
11-09-13	avond	Bat-detector amfibieën	P. Twisk	20 °C, Licht bewolkt, Droog, 2 Bft.
16-09-13	ochtend	Reptielen, cameravallen	P. Twisk	12°C, Licht bewolkt, Droog, 2 Bft.
30-09-13	avond	Bat-detector, cameravallen	P. Twisk	10°C, Geheel bewolkt, Droog, 2 Bft.

2.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek is het terrein systematisch afgezocht op beschermde vaatplanten. Het bezoek vond plaats in een periode waarin beschermde planten van schrale zandbodems in het veld herkenbaar aanwezig zijn.

2.2 Amfibieën

Tijdens de avondbezoeken in mei en begin juni is gelet op kooractiviteit van amfibieën. Ook zijn de aanwezige plaatsen met water afgezocht op adulten, eieren en larven van amfibieën. Voorts zijn op 14 mei 42 tapijttegels uitgelegd in het terrein, eveneens op plaatsen waar dichte vegetatie overgaat in meer open vegetatie. Deze tegels zijn op 31 mei en 16 september gecontroleerd op aanwezigheid van eronder schuilende amfibieën..

2.3 Reptielen

Tijdens de bezoeken in mei en september is het terrein systematisch afgezocht naar zonnende reptielen zoals de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*). Daarbij is vooral aandacht besteed aan terreindelen waar dichte vegetatie overgaat in meer open vegetatie, omdat juist daar zonnende reptielen te verwachten zijn. Voorts zijn de onder 2.2 genoemde tegels op 31 mei en 16 september gecontroleerd op

aanwezigheid van erop zonnende of eronder schuilende reptielen.

2.4 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen. De detector stond hierbij afgesteld op 40 kHz, een frequentie waarop de geluiden van alle te verwachten soorten vleermuizen te ontvangen zijn.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (merk Conrad, model DR2). Met behulp van het computerprogramma Batsound zijn deze opnamen nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Skiba (2009) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Tijdens de bezoeken in de nazomer werd daarnaast gebruik gemaakt van een tweede detector (type: Petterson D100). Deze stond afgesteld op 20 kHz, een frequentie waarop de baltsgeluiden van onder andere gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis te horen zijn.

Gedurende het voorjaar en de zomer (mei-juli) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus-september) werden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en middernacht uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd.

Voorts werd de omgeving van het plangebied overdag gecontroleerd op gebouwen waarvan te verwachten is dat deze geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Daarbij is gelet op open stootvoegen, aanwezigheid van dakpannen en dergelijke.

2.5 Steenmarter

Tijdens het bezoek op 14 mei werden alle gebouwen systematisch afgezocht op sporen van steenmarter. Op 16 september werden op twee plaatsen cameravallen geplaatst van het merk Dörr, model Bolyguard. Op enkele meters voor de camera's werd pindakaas op een muur gesmeerd om als lokstof te dienen. Deze camera's werden na een week en na twee weken uitgelezen en hierna opgehaald.

2.6 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie van vleermuizen is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2013 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur. De inventarisatie van amfibieën en reptielen is uitgevoerd volgens de Soortenstandaards Rugsteepad en Levendbarende hagedis (zie de site van het Ministerie van Economische zaken). Voor de steenmarter bestaat op dit moment geen standaard inventarisatiemethode. De in onderhavig onderzoek gebruikte methode geeft een betrouwbaar beeld over de aanwezigheid van de steenmarter.

Ook voor de inventarisatie van vaatplanten bestaat op dit moment geen standaard. De inventarisatie hiervan is uitgevoerd in de tijd van het jaar waarop van de meeste beschermde soorten vaatplanten te verwachten is dat deze bloeien of tenminste vegetatief aanwezig en herkenbaar zijn. De inventarisatie geeft een volledig beeld van de aanwezige vaatplanten.

De inventarisatie is een uitgebreide steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die tijdens de inventarisatie niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methoden en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Voor wat betreft de aangrenzende groenstrook en het nabijgelegen deel van het Wilhelminakanaal is de inventarisatie van vleermuizen en andere beschermde soorten niet volledig. Wel werd hiervan een goede indruk verkregen.

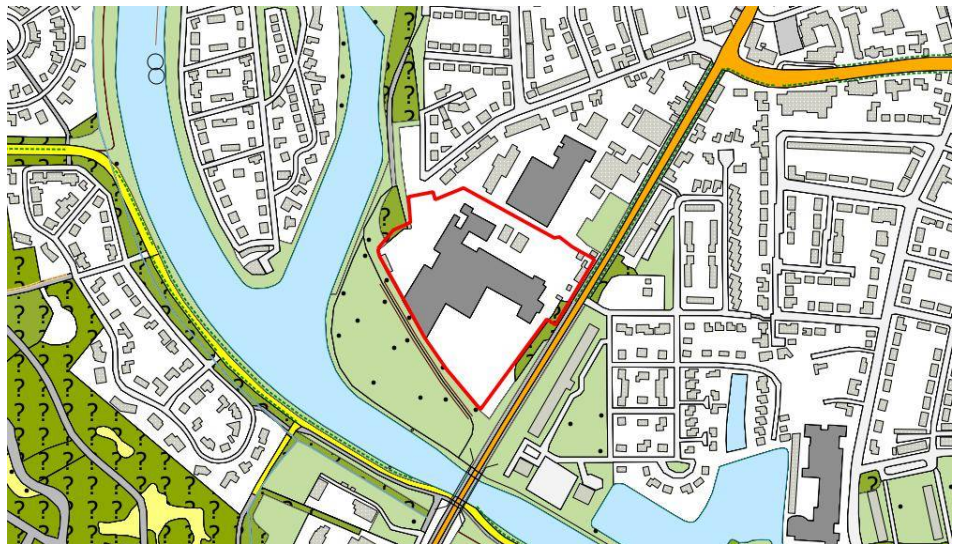
3 Omschrijving plangebied

Het plangebied, de Molenstraat en het MPO terrein, is gelegen in Oosterhout in de provincie Noord-Brabant. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door een groenstrook en het Wilhelminakanaal, aan de westzijde door een aftakking van het Wilhelminakanaal, aan de noordzijde door een industrieterrein en aan de oostzijde door de Bredaseweg. In totaal heeft het plangebied een oppervlakte van 4 hectare.

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 4):

- droog, extensief beheerd grasland;
- enkele gebouwen met spouwmuur;
- breed, ondiep, stilstaand water (> 2 meter breed, < 1 meter diep);
- dunne bomen van verschillende gecultiveerde soorten, zonder holtes (diameter borsthoogte < 25 cm);
- lage, opgaande begroeiing bestaande uit onder andere braam (*Rubus fruticosus*) en conifeer (*Coniferae*).

Aan de zuidwestzijde van het terrein loopt een laan van Amerikaanse eiken (*Quercus rubra*) direct langs het plangebied. Ook ligt hier een groenstrook met verruigd grasland en verspreide bomen. Omdat te verwachten is dat de ingreep hier ook invloed op zal hebben is aan dit deel ook aandacht geschonken.

Figuur 1: Ligging van het plangebied, aangegeven met een rode lijn. © Dienst voor het Kadaster en de openbaar registers, Apeldoorn 2013.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied drie soorten vleermuizen aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).

In de directe omgeving van het plangebied werden verder de volgende drie soorten vleermuizen waargenomen:

- laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- watervleermuis (*Myotis daubentonii*);
- meervleermuis (*Myotis dasycneme*).

Steenmarter, beschermde soorten vaatplanten, amfibieën en reptielen werden niet in het plangebied waargenomen.

Hieronder worden de waarnemingen per soort en functies weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 2 .

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

Tijdens de bezoeken op 7 juni, 1 juli en 11 september werd een foeragerende gewone dwergvleermuis in het plangebied waargenomen. Voorts werden bij alle bezoeken foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in de laan met Amerikaanse eiken direct buiten het plangebied. Het betrof tot zes foeragerende dieren per bezoek. Deze laan wordt tevens als vliegroute door gewone dwergvleermuizen gebruikt.

Op 11 september werden in het plangebied twee baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Een van deze twee dieren vloog de meeste tijd voor de ingang van de fabriekshal zodat aangenomen mag worden dat hier een paarverblijfplaats van een mannetje en mogelijk een tot enkele vrouwtjes aanwezig was. Het andere dier vloog aan de rand van het plangebied. Aangenomen mag worden dat dit dier een verblijfplaats had in een van de huizen buiten het plangebied.

Ruige dwergvleermuis

Tijdens het bezoek op 11 september werd op drie plaatsen een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Een hiervan vloog in de laan met Amerikaanse eiken, een vloog boven het Wilhelminakanaal en een aan de noordwest zijde van het plangebied.

Rosse vleermuis

Tijdens de bezoeken op 1 juli en op 11 september werd een foeragerende rosse vleermuis waargenomen, waarvan een keer binnen het plangebied en de tweede keer net erbuiten.

Laatvlieger

Ten noordwesten van het plangebied werd op 1 juli tweemaal een foeragerende laatvlieger waargenomen.

Watervleermuis

Op 1 juli werd kort na zonsondergang in de laan met Amerikaanse eiken een passerende watervleermuis waargenomen. Op grond van het tijdstip van de waarneming en het gedrag van het dier moet aangenomen worden dat dit dier een verblijfplaats heeft in een van de Amerikaanse eiken.

Meervleermuis

Op 11 september werd in de omgeving van het plangebied, boven de zijtak van het Wilhelminakanaal, een foeragerende meervleermuis waargenomen.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Het plangebied wordt als foerageergebied gebruikt door gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Op grond van het beperkte aantal foeragerende dieren kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

De laan met Amerikaanse eiken direct buiten het plangebied wordt ook als foerageergebied gebruikt. Deze laan vormt wel een essentieel foerageergebied omdat hier tijdens alle bezoeken relatief grote aantallen foeragerende gewone dwergvleermuizen werden waargenomen en er daarnaast in de nazomer ook ruige dwergvleermuizen foerageerden. Het Wilhelminakanaal wordt als foerageergebied gebruikt door meervleermuis en laatvlieger.

Vliegroutes

In het plangebied zijn geen vliegroutes van vleermuizen aanwezig.

De laan met Amerikaanse eiken direct buiten het plangebied wordt wel als vliegroute gebruikt door tenminste zes gewone dwergvleermuizen. Op grond van het beperkte aantal gewone dwergvleermuizen dat van deze vliegroute gebruik maakt kan aangenomen worden dat het geen essentiële vliegroute betreft.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Binnen het plangebied werden geen kraam- of zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Op 1 juli werd betrekkelijk vroeg in de avond een passerende watervleermuis waargenomen in de laan met Amerikaanse eiken, direct buiten het plangebied. Op basis hiervan moet worden aangenomen dat er een verblijfplaats van deze boombewonende soort aanwezig is in de betreffende laan.

Tijdens de paarperiode (augustus – september) werden twee baltsende gewone dwergvleermuizen in het plangebied waargenomen. Gewone dwergvleermuizen vliegen al roepend rond om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Een van de twee waargenomen dieren vloog een groot deel van de tijd voor de ingang van het MPO-gebouw, zodat aannemelijk is dat het dier een paarverblijfplaats heeft in dit gebouw. Het tweede dier vloog aan de noordzijde van het plangebied, dicht bij de daar aanwezige bebouwing. Hiervan mag worden aangenomen dat de paarverblijfplaats buiten het plangebied ligt.

In de omgeving van het plangebied zijn veel gebouwen aanwezig welke op het oog geschikt zijn als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

5 Ingreep

Stichting Thuisvester is voornemens om in plangebied MPO terrein, Oosterhout, de gebouwen te slopen en ter plekke nieuwbouw uit te voeren. Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- slopen van de gebouwen;
- verwijderen van opslag;
- bouwrijp maken van de grond;
- uitvoeren van nieuwbouw.

Er zullen 227 wooneenheden worden gerealiseerd, waarvan 60% woningen op de begane grond en 40% appartementen. Wellicht worden in de plinten van de appartementen commerciële functies gerealiseerd en komen langs het kanaal kleinschalige recreatieve voorzieningen.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

In het plangebied is een paarverblijfplaats van een of enkele gewone dwergvleermuizen (een territoriaal mannetje en mogelijk een of enkele vrouwtjes) aanwezig. Bij sloop van de bestaande bebouwing wordt deze verblijfplaats verwijderd. Aangenomen mag worden dat in de omgeving een ruim aanbod is van ruimten in gebouwen die door gewone dwergvleermuizen als paarverblijfplaats gebruikt kunnen worden. Daarom mag ook aangenomen worden dat het verwijderen van de in het plangebied aanwezige verblijfplaats geen negatief effect heeft op de lokale populatie gewone dwergvleermuizen.

Er zijn geen zomer- en/of kraamverblijfplaatsen binnen het plangebied waargenomen. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Gedurende het onderzoek werden voorts geen vliegroutes in het plangebied waargenomen. Essentiële vliegroutes zijn derhalve niet in het plangebied aanwezig.

Wel veroorzaakt de ingreep mogelijk een negatief effect op de directe omgeving. Het is aannemelijk dat de komst van woningen gepaard zal gaan met een toename van kunstlicht. Dit kan een negatief effect hebben op de zomerverblijfplaats van een watervleermuis in de laan met Amerikaanse eiken die direct aan het plangebied grenst. Ook kan de komst van de woningen leiden tot meer onderhoud en/of een kritischer beheer van de Amerikaanse eiken vanwege risico's van vallende takken en dergelijke. Ook dit kan ten koste gaan van de zomerverblijfplaats van een watervleermuis in deze bomen. Toename van kunstlicht in de omgeving van het plangebied, en met name langs het Wilhelminakanaal, kan leiden tot aantasting van foerageergebied van meervleermuis en laatvlieger.

6.2 Resultaten toetsing

De voorgenomen ingreep heeft geen negatief effect op de lokaal aanwezige populaties van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis, mits bij de ingreep rekening gehouden wordt met het belang dat de laan met Amerikaanse eiken heeft voor vleermuizen heeft. Voorts heeft de ingreep geen invloed op laatvlieger en meervleermuis, mits de hoeveelheid uitstraling van kunstlicht vanuit het plangebied langs het Wilhelminakanaal niet toeneemt. Onder genoemde voorwaarden heeft de ingreep geen effect op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten.

Toch is het niet toegestaan de ingreep zonder aanvullende mitigerende maatregelen uit te voeren. De Flora- en faunawet verbiedt onder andere het verstoren en het wegnemen van vaste rust- of verblijfplaatsen en het doden van vleermuizen. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom een mitigatieplan opgesteld te worden. Daarin moet onder andere beschreven worden hoe alternatieve (tijdelijke en permanente) verblijfplaatsen gerealiseerd worden en hoe voorkomen wordt dat bij de sloopwerkzaamheden vleermuizen worden gedood.

Wanneer in de groenstrook ten noordwesten van het plangebied, met daarin de laan met Amerikaanse eiken, ten gevolge van de ingreep belangrijke veranderingen

zullen plaatsvinden dan dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar vleermuizen en andere beschermde soorten in de betreffende groenstrook.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Het plangebied is op grond van het kleine aantal foeragerende vleermuizen dat ervan gebruik maakt geen essentieel foerageergebied.
- Direct buiten het plangebied ligt een foerageergebied van tenminste zes gewone dwergvleermuizen en twee ruige dwergvleermuizen. Dit betreft essentieel foerageergebied omdat gewone dwergvleermuizen hier bij ieder bezoek werden waargenomen.
- Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied geen vliegroutes van vleermuizen waargenomen. Daarom wordt aangenomen dat in het plangebied geen vliegroute van vleermuizen aanwezig is. Direct buiten het plangebied is een vliegroute van tenminste zes gewone dwergvleermuizen aanwezig. Op grond van het kleine aantal dieren mag aangenomen worden dat het geen essentiële vliegroute betreft.
- Binnen het plangebied zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen waargenomen. Direct buiten en grenzend aan het plangebied is een zomerverblijfplaats van een watervleermuis aanwezig in een boom in de laan met Amerikaanse eiken.
- In het plangebied is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig.
- Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats van een grotere aantallen dieren.
- Als gevolg van de ingreep verdwijnt een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.
- Andere beschermde soorten zijn niet aanwezig binnen het plangebied.
- Met het uitvoeren van de werkzaamheden wordt de Flora- en faunawet overtreden.
- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2013 van de Gegevensautoriteit Natuur en volgens de Soortenstandaards Rugstreepad en Levendbarende hagedis kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.

7.2 Aanbevelingen

- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient een mitigatieplan opgesteld te worden in verband met het verdwijnen van een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.
- Indien redelijkerwijs te verwachten is dat de ingreep een negatieve invloed zal hebben op beschermde soorten in de groenstrook ten noordwesten van

het plangebied, dan dient ook daar nader onderzoek naar beschermde soorten uitgevoerd te worden. Deze invloed kan onder andere het gevolg zijn van een toename van kunstlicht en een kritischer beheer of intensiever onderhoud van de Amerikaanse eiken die hier aanwezig zijn.

8 Bronnen

8.1 Literatuur

Backx, B.J.A., & P.T. Twisk, 2013. Ecologische quick-scan MPO-terrein Oosterhout. Rapport Regelink Ecologie & Landschap.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2013. Vleermuisprotocol. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (15-09-2014)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (15-09-2014)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica* 8(2): 391-401.

Skiba, Reinald, 2009. Europäische Fledermäuse; Kennzeichen, Echoortung und Detectoranwendung. Die Neue Brehm-Bücherei / Westarp Wissenschaften Hohenwarsleben.

8.2 Websites

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Figuur 2. Vooraanzicht van het af te breken MPO-gebouw, zuidelijke deel.

Figuur 3. Vooraanzicht van het af te breken MPO-gebouw, noordelijke deel.

Figuur 4. Achteraanzicht van het af te breken MPO-gebouw.

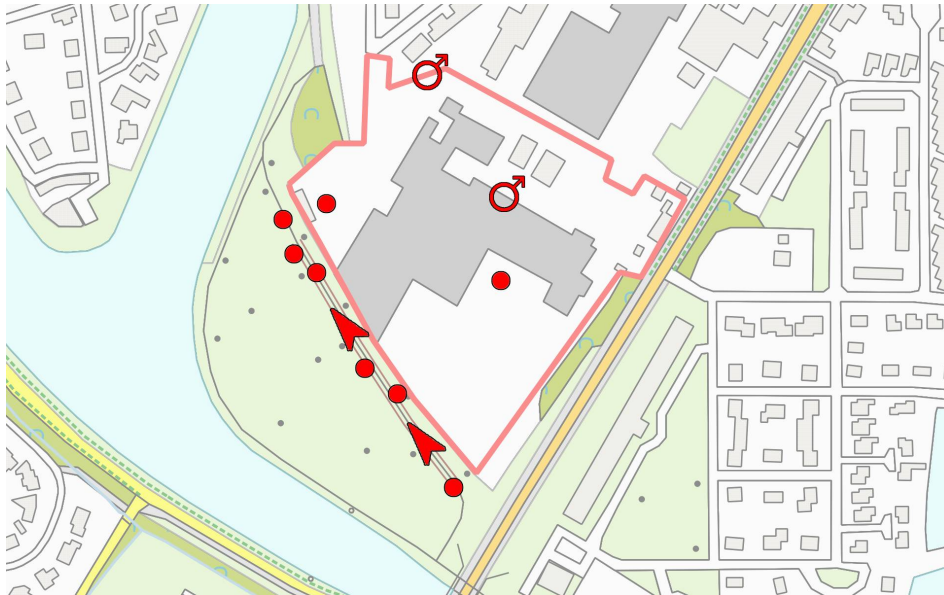

Figuur 5. Groenstrook met laan van Amerikaanse eiken langs de rand van het plangebied.

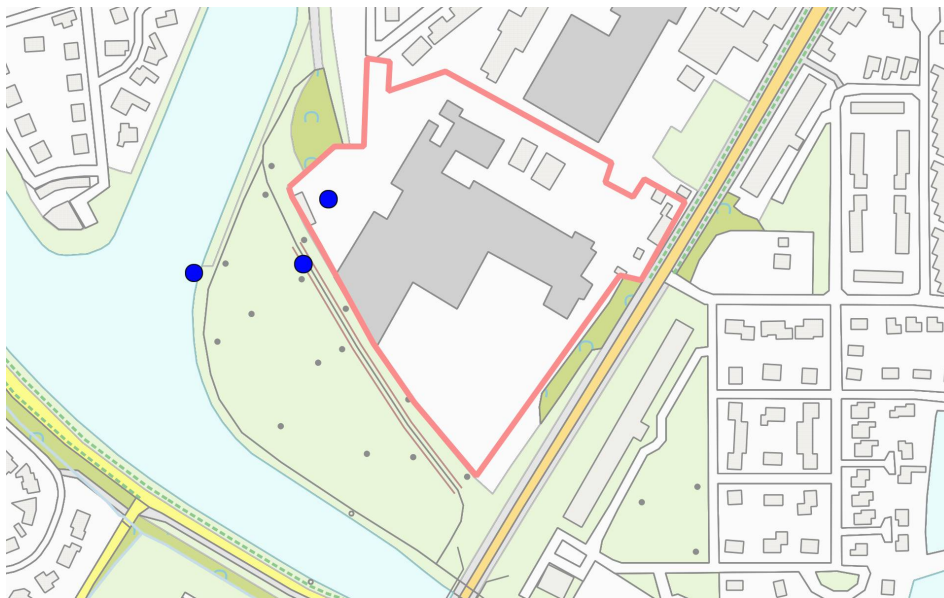

Figuur 6: Betonnen bak gevuld met water binnen het plangebied.

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

Figuur 7: Waarnemingen gewone dwergvleermuis. Stip = foeragerend dier; pijl = vliegroute; ♂ = baltsend dier. © Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Apeldoorn 2013.

Figuur 8: Waarnemingen ruige dwergvleermuis. Blauwe stip = foeragerend dier. © Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Apeldoorn 2013.

Figuur 9. Waarnemingen rosse vleermuis. Oranje stip = foeragerend of passerend dier.
 © Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Apeldoorn 2013.

Figuur 10. Waarnemingen laatvlieger. Paarse stip = foeragerend of passerend dier. ©
 Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Apeldoorn 2013.

Figuur 11. Waarneming waterveleermuis. Pijl = passerend dier. © Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Apeldoorn 2013.

Figuur 12. Waarneming meervleermuis. Groene stip = foeragerend dier. © Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Apeldoorn 2013.

Bijlage 3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de "AmvB art. 75" van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (Bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 4 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer het object of de locatie door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer het object of de locatie door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatieve effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangen.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (overdag) een of

meerdere vleermuizen verblijven en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en vice versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op vleermuizen zoveel mogelijk te verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan de specifieke functie (bijvoorbeeld Baltsroep) niet is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, de functie niet paarplaats is en welke dienst doet voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).